

CENTRUM
CYFROWE

projekt: **polska**[®]

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

Warszawa, 10 lutego 2012 r.

OŚWIADCZENIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ODPOWIEDZI NA UJAWNIENIE INSTRUKCJI NEGOCJACYJNYCH

Szanowny Panie Premierze,

Serdecznie dziękujemy za udostępnienie pierwszych dokumentów dotyczących stanowisk negocjacyjnych Polski w sprawie ACTA. Odczytujemy to jako pozytywny ruch ze strony administracji publicznej, zmierzający do wyjaśnienia wątpliwości i niejasności dotyczących tego porozumienia.

Nasz postulat dotyczący publikacji dokumentów wynika z potrzeby zrozumienia intencji, jakie stały za poszczególnymi postanowieniami ACTA, a które mogą być interpretowane właśnie w kontekście stanowisk negocjacyjnych poszczególnych państw.

Podkreślamy, że nasza prośba dotyczy upublicznienia **wszelkich stanowisk zakomunikowanych przez Rząd RP w trakcie negocjacji**, a nie wyłącznie instrukcji negocjacyjnych. Znajomość tych stanowisk jest niezbędna do przeprowadzenia rzetelnej analizy treści umowy ACTA oraz możliwych konsekwencji przyjęcia tego porozumienia przez Polskę.

Ponieważ w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej negocjacje prowadziła Komisja Europejska, uważamy, że **obywatele Unii Europejskiej powinni uzyskać dostęp również do najważniejszych dokumentów znajdujących się w posiadaniu Komisji Europejskiej i Rady Unii Europejskiej** (dalej: Rada UE). Liczymy, że Rząd RP użyje swoich uprawnień dla ujawnienia:

- mandatu negocjacyjnego, jaki Komisja otrzymała od Rady UE,
- innych dokumentów mających charakter wytycznych dla zespołu negocjującego,
- cyklicznych sprawozdań przedstawianych przez Komisję Radzie UE,
- wszelkich innych dokumentów opracowanych przez Parlament Europejski, które mogą mieć wpływ na interpretację postanowień ACTA.

Warto zaznaczyć, że na obecnym etapie prac nad porozumieniem żaden z ujawnianych dokumentów nie może zakłócić procesu negocjacji ani wpłynąć na stanowiska innych sygnatariuszy.

Jednocześnie uważamy, że **należy dążyć do publikacji wszystkich stanowisk, jakie zostały przekazane Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego** (dalej: MKiDN) przez podmioty objęte konsultacjami branżowymi w kraju. Obecnie na stronie MKiDN dostępne są wyłącznie stanowiska organizacji zbiorowego zarządzania. Wciąż nie wiemy, czy administracja publiczna nie dysponuje innymi, dotychczas niepublikowanymi, ekspertyzami i analizami. Wydaje się, że takie dokumenty mogły być potrzebne w procesie podejmowania decyzji o podpisaniu porozumienia. Jeżeli na zamówienie administracji publicznej powstały jakiegokolwiek analizy i ekspertyzy w sprawie ACTA - co zdają się sugerować wypowiedzi Pana Premiera oraz Ministrów w czasie debaty z 6 lutego 2012 r. - opinia publiczna powinna mieć do nich dostęp. Uważamy także, że w interesie publicznym leży ujawnienie dokumentów odnoszących się do konsultacji międzyresortowych, w tym korespondencji kierowanej przez MKiDN do pozostałych organów i instytucji publicznych.

Z uwagi na powyższe postulaty i wątpliwości prosimy o **jasne oświadczenie, czy zostały już ujawnione wszystkie dokumenty dostępne administracji publicznej w sprawie ACTA**. Jeżeli wciąż istnieją dokumenty nieujawnione, w tym objęte klauzulą tajności, uprzejmie prosimy o ich wskazanie wraz z powodami, dla których nie mogą one zostać opublikowane albo informacją, kiedy taka publikacja nastąpi. W pełni rozumiemy, że interes państwa może, w wyjątkowych sytuacjach, nie pozwalać na ujawnienie niektórych dokumentów. Uważamy jednak, że powody takiego działania powinny być wyraźnie zakomunikowane opinii publicznej w formie, jaka pozwoli zainteresowanym obywatelom na podejmowanie działań sprawdzających.

Podpisane pod niniejszym oświadczeniem organizacje pozarządowe deklarują chęć dalszej pomocy w działaniach na rzecz prowadzenia publicznej debaty związanej z ACTA, a także stworzenia prawidłowego środowiska dla przeprowadzenia rzetelnych konsultacji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości, jakie stwarzają narzędzia internetowe. Jednocześnie zwracamy uwagę na fakt, że debata publiczna na temat ACTA przenosi się do ośrodków akademickich. W odpowiedzi na apel Rzecznik Praw Obywatelskich, pięć wyższych uczelni zaplanowało debaty publiczne z udziałem autorytetów z różnych dziedzin nauki. Udział przedstawicieli administracji publicznej w tych wydarzeniach byłby kolejnym krokiem na rzecz przeprowadzenia otwartego dialogu społecznego.

Z wyrazami szacunku,

Sygnatariusze:

Centrum Cyfrowe Projekt: Polska, Fundacja Nowoczesna Polska, Fundacja Panoptykon, Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Internet Society Polska, Polska Grupa Użytkowników Linuksa – PLUG.

Załączniki:

Załącznik A: Sprawa Turco (połączone sprawy C-39/05 P i C-52/05 P);

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62005J0039:pl:HTML>

W precedensowym wyroku w sprawie Turco ETS podkreślił znaczenie publicznego dostępu do dokumentów instytucji europejskich. Chodzi o wszelkiego rodzaju dokumenty (zob. § 45), w szczególności te związane z procedurą legislacyjną (zob. § 46 i 47). Standardy sformułowane w niniejszym orzeczeniu powinny znaleźć pełne zastosowanie do dokumentów związanych z porozumieniem ACTA, jako że – jeśli wejdzie ono w życie - stanie się wiążącym aktem prawnym dla państw członkowskich.

„§45: W tych okolicznościach zadaniem Rady jest wyważenie konkretnego interesu, który powinien być chroniony poprzez brak ujawnienia danego dokumentu i, w szczególności, ogólnego interesu, by dokument ten został udostępniony, biorąc pod uwagę korzyści płynące, jak głosi motyw 2 rozporządzenia nr 1049/2001, ze wzmożonej przejrzystości, czyli większego uczestnictwa obywateli w procesie podejmowania decyzji, a także większej legitymizacji, skuteczności i odpowiedzialności administracji względem obywateli w systemie demokratycznym.

§46: Względy te zyskują oczywiście szczególnie istotny charakter wówczas, gdy Rada działa jako **organ prawodawczy**, jak wynika z motywu 6 rozporządzenia nr 1049/2001, zgodnie z którym **szerszy dostęp do dokumentów powinien być udzielony** właśnie w takich przypadkach. Przejrzystość w tych kwestiach przyczynia się do umocnienia demokracji, gdyż umożliwia obywatelom skontrolowanie wszelkich informacji, które legły u podstaw aktu prawnego. Umożliwienie obywatelom poznania podstaw działań legislacyjnych jest bowiem warunkiem skutecznego korzystania przez nich z demokratycznych uprawnień.

§47: Należy ponadto zauważyć, że na mocy art. 207 ust. 3 akapit drugi WE **Rada ma obowiązek określić przypadki, w jakich powinna być uważana za działającą w charakterze prawodawcy**, aby umożliwić lepszy dostęp do dokumentów w tych przypadkach. Podobnie art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 1049/2001 uznaje specyfikę procesu legislacyjnego, gdyż stanowi, że dokumenty sporządzone lub otrzymane w związku z procedurami dotyczącymi przyjęcia aktów, które są prawnie wiążące w państwach członkowskich lub wobec nich, powinny być dostępne w sposób bezpośredni.”

Załącznik B: Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji,

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0580&language=PL&ring=A7-2011-0426>

Najnowsza Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji czyni proces stanowienia prawa jeszcze bardziej otwartym, gdyż mówi o niezwłocznym i bezpośrednim dostępie do dokumentów związanych z tym procesem:

„(12) Zgodnie z art. 15 ust. 3 TFUE pełny dostęp do dokumentów powinien być udzielony w przypadkach, gdy na podstawie Traktatów instytucje sprawują władzę prawodawczą, przyjmując środki o zasięgu ogólnym, także na mocy delegowanych uprawnień na podstawie art. 290 TFUE oraz uprawnień wykonawczych na podstawie art. 291 TFUE. **Przygotowawcze dokumenty ustawodawcze oraz wszelkie powiązane informacje na różnych etapach procedury międzyinstytucjonalnej, takie**

jak dokumenty grupy roboczej Rady, nazwy i stanowiska delegacji państw członkowskich występujących w charakterze członków Rady oraz dokumenty w pierwszym czytaniu z posiedzeń trójstronnych, powinny co do zasady być niezwłocznie i bezpośrednio udostępniane publicznie w internecie.

(13) **Przejrzystość w procesie prawodawczym jest kwestią o najwyższym znaczeniu** dla obywateli. Dlatego też instytucje powinny aktywnie rozpowszechniać dokumenty stanowiące element procesu prawodawczego i usprawniać komunikację z ewentualnymi wnioskodawcami. Instytucje unijne powinny automatycznie udostępniać społeczeństwu na stronach internetowych możliwie najwięcej rodzajów dokumentów. (...)

(16) W celu zapewnienia większej otwartości w pracach instytucji, organów, urzędów i agencji dostęp do dokumentów powinien być udzielany **nie tylko w przypadku dokumentów przez nie sporządzanych, lecz również dokumentów przez nie otrzymywanych**. (...)

Art. 3 ab) „akt ustawodawczy” do celów niniejszego rozporządzenia obejmuje dokumenty sporządzone lub otrzymane w toku procedur ustawodawczych dotyczących przyjęcia aktów ustawodawczych, w tym środków o zasięgu ogólnym na mocy uprawnień delegowanych i wykonawczych, oraz aktów o zasięgu ogólnym, które są prawnie wiążące w państwach członkowskich lub dla państw członkowskich; (...)

Art. 4 ust.3. Dostępu do dokumentów sporządzonych przez daną instytucję do użytku wewnętrznego lub dokumentów otrzymanych przez instytucję, dotyczących spraw, w których dana instytucja nie wydała jeszcze decyzji, **odmawia się jedynie wtedy, gdy ujawnienie takich dokumentów z uwagi na ich treść i obiektywne okoliczności, wyraźnie i poważnie naruszyłoby proces podejmowania decyzji**. (...)

Art. 4 ust.7. **Wyjątki** ustanowione w niniejszym artykule **nie mają zastosowania** do dokumentów przekazanych **w ramach procedur prowadzących do przyjęcia aktu ustawodawczego**, aktu delegowanego lub wykonawczego o zasięgu ogólnym. (...)

Art. 5a ust.2. Dokumenty dotyczące programów działalności ustawodawczej, wstępnych konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim, oceny skutków oraz wszelkie inne dokumenty przygotowawcze związane z procedurą ustawodawczą, a także dokumenty dotyczące wdrażania prawa i polityki Unii związane z procedurą ustawodawczą są dostępne na przyjaznej dla użytkownika i skoordynowanej międzyinstytucjonalnej stronie internetowej i publikowane w specjalnej serii elektronicznej Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej.”